

Hvad den *personlige Renlighed* angår, da er Regelen den, at Kvinderne overalt vaske sig selv og de mindre Børn daglig, medens Mændene på Landet og Arbejderne i Byerne som oftest kun vaske sig Lørdag Aften, og ellers kun, når de skulle pynte sig. Kun hvor Arbeidet medfører meget Smuds vaskes Hænderne til Måltiderne. Linned skiftes i Regelen mindst en Gang om Månedene, i Byerne ugentlig. Særligt Natlinned er næsten ukjendt for Landbefolkningen og hos Arbeidsklassen i Byerne. Blandt Middelstanden i Byerne og hos de høiere Stænder er den personlige Renlighed omtrent som hos de tilsvarende Klasser i det øvrige Nordeuropa.

Bad om Sommeren i Havet, eller i det Indre af Landet i Elve og Indsjøer er ikke almindelig for Voxne, hvorimod det noget hyppigere benyttes af Drengbørn. I Byerne, der næsten alle ligger ved Kysten, er det noget almindeligere. Det er her ved Middelskolerne og de høiere Skoler forenet med Undervisning i Svømning, derimod endnu ikke ved Almskolerne. Svømning er derfor heller ikke almindelig udenfor Byernes Indvånere og selv hos disse næsten kun hos de høiere Stænder. Sjømændene kunne i Regelen svømme, men endog blandt disse forekomme ikke få Undtagelser. I de fleste noget større Byer haves Adgang til Bad i åben Sjø både for Mænd og Kvinder, såvel frit som for Betaling.

Varme Bad benyttes, udenfor Sygdomstilfælde, sjelden på Landet eller i de mindre Byer. I de større Byer haves derimod gjerne dertil særlig indrettede Badeanstalter, hvor varme Karbad kunne beholdes for en billig Pris. De benyttes også her ret flittig af den bedre Del af Arbeidsklassen, og deres Brug, ialtfald enkelte Gange årlig, udbreder sig mere også til den fattigere Arbeidsklasse.

Anledning til Dampbad haves kun i de største Byer, og endog her benyttes den sjelden uden efter Forskrift af Læger, altså som et terapeutisk Middel. Kun den Del af Befolkningen, der er af kvænsk Nationalitet, har bibeholdt deres nedarvede Skik med hyppige Dampbad.

I flere Fjeldbygder er, som Følge af manglende personlig Renlighed, *Skab* og *Skurv* hyppig, enkelte Steder endog almindelig.

Som Skabeygens Hovedhjem må anses Fjeldbygderne på begge Sider af Langfjeldene, såvel på Vestsiden i Bergens Stift fra Romsdalen til Hardangerfjorden, som fornenlig på Østsiden fra Lom nedover til Thelemarken og Sætersdalen. Enkelte År har denne Plage antaget større